

Nollund Kirke.

Søndag d. 23. juni 2019 kl. 11.00.

Egil Hvid-Olsen.

Prædiken til 1. søndag efter trinitatis, Luk. 16,19-31, 1. tekstrække.

Salmer.

DDS 411 "Hyggelig, rolig".

DDS 697 "Herre, jeg vil gerne takke".

DDS 614 "Far, verden, far vel".

- - -

DDS 696 "Kærlighed er lysets kilde".

Altergang: DDS 438 + 439,1.

                                  DDS 475 "Går det, Herre, som jeg vil".

DDS 658 "Når jeg er træt og trist, når modet svigter".

Tekstlæsninger.

Denne hellige lektie skriver profeten Esajas: Tror I, det er den faste, jeg ønsker, at mennesket spæger sit legeme, hænger med hovedet som et siv og ligger i sæk og aske?

Er det det, I kalder faste, en dag til Herrens behag? Nej, den faste, jeg ønsker, er at løse ondskabens lænker og sprænge ågets bånd, at sætte de undertrykte i frihed, og bryde hvert åg; ja, at du deler dit brød med den sultne, giver husly til hjemløse stakler, at du har klæder til den nøgne og ikke vender ryggen til dine egne. Da skal dit lys bryde frem som morgenrøden, og dit sår skal hurtigt læges; din retfærdighed går i spidsen for dig, og Herrens herlighed er bag dig. Da kalder du, og Herren vil svare, da råber du om hjælp, og han siger: Her er jeg! Hvis du fjerner åget og holder op at pege fingre og tale ondt, rækker den sultne dit brød og mætter den forkuede, så skal dit lys bryde frem i mørket og dit mulm blive til højlys dag. Herren vil altid lede dig, selv i øde egne vil han mætte dig. Han vil styrke din krop, så du bliver som en frodig have, som et kildevæld, hvis vand ikke svigter. Dine ruiner fra fortiden skal genopbygges, du skal rejse tidligere slægters grundvolde. Du skal kaldes den, som tætnet revner, den, som gør det nedrevne beboeligt. (*Esajas' Bog 58,5-12*).

Epistlen skriver apostlen Johannes i sit første brev: Gud er kærlighed, og den, der bliver i kærligheden, bliver i Gud, og Gud bliver i ham. Deri er kærligheden fuldendt i os: at vi har frimodighed på dommens dag; for som han er, er også vi i denne verden. Frygt findes ikke i kærligheden, men den fuldendte kærlighed fordriver frygten, for frygt er forbundet med straf, og den, der nærer frygt, er ikke fuldendt i kærligheden. Vi elsker, fordi han elskede os først. Hvis nogen siger: »Jeg elsker Gud,« men hader sin broder, er han en løgner; for den, der ikke elsker sin broder, som han har set, kan ikke elske Gud, som han ikke har set. Og dette bud har vi fra ham: Den, der elsker Gud, skal også elske sin broder. (*Første Johannesbrev 4,16b-21*).

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: Jesus sagde: »Der var en rig mand, som klædte sig i purpur og fint linned og hver dag levede i fest og pragt. Men en fattig mand ved navn Lazarus lå ved hans port, fuld af sår, og ønskede kun at spise sig mæt i det, der faldt fra den riges bord, og hundene kom tilmed og slikkede hans sår.

Så døde den fattige, og han blev af englens båret hen i Abrahams skød. Også den rige døde og blev begravet. Da han slog øjnene op i dødsriget, hvor han pintes, ser han Abraham langt borte og Lazarus i hans skød. Fader Abraham! råbte han, forbarm dig over mig og send Lazarus, så han kan dyppe spidsen af sin finger i vand og læske min tunge, for jeg pines i disse luer. Men Abraham svarede: Barn, husk på, at du fik dit gode, mens du levede, og Lazarus på samme måde det onde; nu trøstes han her, mens du pines. Desuden er der lagt en dyb kløft mellem os og jer, for at de, som vil herfra over til jer, ikke skal kunne det, og de heller ikke skal komme over til os derovre. Da sagde han: Så beder jeg dig, fader, at du vil sende ham til min fars hus, for jeg har fem brødre, for at han kan advare dem, så ikke også de kommer til dette pinested. Men Abraham svarede: De har Moses og profeterne, dem kan de høre. Nej, fader Abraham! sagde han, men kommer der en til dem fra de døde, vil de omvende sig. Abraham svarede: Hvis de ikke hører Moses og profeterne, vil de heller ikke lade sig overbevise, selv om en står op fra de døde.« (*Lukasevangeliet 16,19-31*).

Prædiken.

Så kan han lære det, den rige mand! Han har været alt for kortsynet og selvoptaget til at fortjene nogen som helst forståelse nu, hvor han pines i evighed. Han ligger, som han har ret, og det er kun på sin plads, at han bliver liggende! Skønt den fattige Lazarus hver dag sad udenfor hans port og tiggede, gav rigmanden ham ikke det mindste. Nu er det pay-back-time. Det intet, han gav den fattige, får han igen. Ligesom han ikke gav Lazarus blot en dråbe vand, får han ingenting nu, hvor rollefordelingen er byttet rundt. Den fattige tigger ligger til gengæld trygt og rart i Abrahams skød.

Der er afregning ved kasse 1 i denne lignelse. En forkastelig form for livsførelse bliver straffet efter døden, så det er bare om at tænke sig om, mens tid er. Thomas Kingo, der skrev den salme, vi lige har sunget, tager konsekvensen og vender ryggen til det meste af det, vi finder værdifuldt. ”Far, verden, far vel” er de ord, der indleder salmen, for verden er fuld af det, der kan friste; alt det, der flytter fokus fra det egentlige. Rigdom, guld, ære, yndest, gunst og kødelig lyst vil han forsage, for alene derved sikrer han sig en plads i Abrahams skød. – At nå så vidt bliver dejligt, og at resten af livet må forme sig som en jammer er bare den pris, der skal betales. Set med evighedens målestok er det overskueligt.

Spørgsmålet er imidlertid, om sådan en verdensforsagende himmellængsel gør livet bedre for nogen. Hvis man konsekvent afviser at tage del i det, der foregår omkring én, isolerer man sig vel bare. Man kan ganske vist godt finde en gruppe mennesker, man kan hjælpe, men med den livsindstilling, man har, bliver det ikke primært for deres, men for ens egen skyld. Ved at hjælpe dem, risikerer man at bilde sig ind, at man derved sikrer sig en plads i Abrahams skød, og så minder man faktisk lidt om den rige mand, der kun tænkte på sig selv. Man er ikke identisk med ham, for noget godt gør man. Men mens lignelsens rigmand var fokuseret på sit velvære her og nu, er man i al sin verdensforsagelse så fokuseret på sin egen frelse, at man risikerer at miste jordforbindelsen og måske ikke hjælper andre på den måde, der gavner dem bedst. Ofte følger der nemlig uudtalte krav med, når man selv er overbevist om, at den hjælp, man yder, vækker Guds velvilje mod én. Da vil man ikke blot hjælpe andre med at få mad på bordet og tøj på kroppen. Man vil også gerne hjælpe dem til den samme frelse, som man selv forventer at få del i, og så risikerer man pludselig at stille betingelser for den hjælp, man yder.

Hjælpen kan for så vidt være god nok, hvad enten vi stiller betingelser eller ej, men noget af det, der præger evangelisk-luthersk kristendom er, at vi ikke kan gøre os fortjent til noget som helst, men at vi altid står i gæld til Gud og næsten. Derfor skal hjælpen ydes betingelsesløst, og når vi ikke formår det, må vi sætte vores lid til Guds

nådige tilgivelse. På den måde indser vi, at vi selv har brug for hjælp. Vi har brug for Guds barmhjertighed, og idet vi får den, formår vi at hjælpe andre igen. Det er, hvad apostlen Johannes beskrev i gudstjenestens anden læsning: ”Vi elsker, fordi han elskede os først.” I kraft af Guds kærlighed, der ikke mindskes af vores fejl og mangler, formår vi at vende os mod andre og give noget af den kærlighed, vi har fået ganske gratis, til dem. Det kan vi på trods af *deres* fejl og mangler, for her gælder det ikke om at dømme, men om at videregive den kærlighed, vi selv har fået betingelsesløst af Gud.

Det er egentlig ganske forståeligt. Vi kender det jo fra hverdagen. Når vi har familiemedlemmer, der elsker os, og venner, der bakker os op, har vi mere overskud til andre mennesker. På samme måde giver Guds kærlighed større overskud, og fordi hans kærlighed er betingelsesløs, behøver vi heller ikke stille betingelser for, hvem vi vil yde hjælp.

I den ideelle verden ville vores hjælp flyde spontant og kritikløst fra os, fordi vi modtager den på samme måde fra Gud; spontant og kritikløst. Men sådan er vi bare ikke indrettet. Selvom den rige mand er lignelsens skurk, er det faktisk ham, vi minder mest om. Hver for sig tænker vi mest på os selv og vore nærmeste. Vi har en ganske høj standard for de rammer, vores liv skal leves indenfor. Det gælder både bolig og bil, og alt det, vi fylder i dem begge. Vi anser det også for nærmest at være en menneskeret med 2-3 udlandsrejser om året, selvom der findes massevis af mennesker i verden, der aldrig får råd til at forlade deres nærområde. Vores børn skal have de nyeste telefoner og iPads, fordi de nødig skal skille sig negativt ud fra mængden. Men netop derved udskilles og udstilles de børn, hvis forældre vitterlig ikke har råd til den sidste nye teknik. Techgiganterne griner af os hele vejen til banken, mens vi tankeløst følger forestillingen om, at lykken er den nyeste teknik, selvom den konstant bliver overhalet af noget endnu nyere.

Således er langt størstedelen af os danskere optaget af at få tilfredsstillet vore lyster, selvom vi snildt kunne nøjes med mindre. Vi er den rige mands dobbeltgængere, og

forstår vi lignelsen, som man ofte har gjort det, venter der os en pinefuld fortabelse som den, han blev udsat for. Da vil det være os, der tigger om at få en dråbe vand, når vi – efter vores død - pines i helvedes luer.

Spørgsmålet er imidlertid, om det er evangelistens hensigt. Er det en domstekst, der vil true os til at ændre livsførelse? Eller er det snarere en tekst, der vil få os til at reflektere over vores liv og den måde, vi omgås andre mennesker? Man kan argumentere for begge dele, men hvis vi ser lidt nærmere på mulighed nummer to – altså den, at teksten vil gøre os klogere på os selv og vores omgang med andre – viser der sig noget i historien, vi måske ellers ikke ville have lagt mærke til.

Rigmanden er omgivet af ild, hvilket naturligvis gør ham tørstig. Derfor gør han, hvad han plejer at gøre. Han søger en løsning, så hans behov kan blive tilfredsstillet. Han råber til Abraham og beder ham om at sende Lazarus med lidt vand. Herre Gud, den fattige fyr ligger jo alligevel bare og slapper af, så det ville vel ikke være for meget forlangt. Han har såmænd godt af at røre sig lidt, og det må gerne gå lidt tjept. Rigmanden har altså ikke ændret sit syn på andre mennesker. Han har overhovedet ikke fattet, hvorfor han er endt i helvedesluerne. I hans øjne er det bare udtryk for sort uheld.

Sagernes rette sammenhæng går først nogenlunde op for ham, da Abraham svarer: ”Barn, husk på, at du fik dit gode, mens du levede, og Lazarus på samme måde det onde; nu trøstes han her, mens du pines.”

Ganske vist har rigmanden lige tiltalt Abraham med det respektfulde ”Fader”, men når Abraham svarer ham med tiltalen ”Barn” er det alligevel bemærkelsesværdigt. Det er ikke nødvendigvis en venlig tiltaleform, men snarere en karakteristik. Rigmanden har alle dage opført sig som et barn; ja, tilmed et forkælet et af slagsen. Han har aldrig haft blik for andre end sig selv, men kun tænkt på rigdom, guld, ære, yndest, gunst og kødelig lyst. Selv nu, hvor han er allermest hjælpeløs, handler han stadig som den, der har magten. Han har intet lært, men ser fortsat på Lazarus som mindreværdig. Ellers ville han ikke have bedt Abraham om at sende ham ned med lidt vand. Hvis rigmanden

virkelig havde forstået noget, ville han for det første have henvendt sig direkte til Lazarus, og dernæst have undskyldt, at han ikke i levende live havde haft forståelse for hans situation. Men rigmanden er lidt langsom i opfattelsen. Selvom han er klar over, at han rangerer lavere end Abraham, vil han ikke nedværdige sig til at henvende sig direkte til den simple tigger.

Det er først, da Abraham gør rigmanden opmærksom på, at skellet mellem dem ikke kan overskrides, at alvoren virkelig går op for ham. Han får ingen hjælp. I al evighed skal han pines! Stillet overfor denne grusomme erkendelse viser det sig, at han faktisk har en lille smule overskud til andre, for han bliver bekymret for sine brødres skæbne. De skulle nemlig ende samme sted som ham. Men han sidder stadig fast i sin forståelse af Lazarus, for endnu engang er det Abraham, han henvender sig til, så han kan sende Lazarus afsted. Rigmanden har altså ikke for alvor forstået, at han er, hvor han er, fordi han ikke har øje for sin næste. Det samme gælder hans brødre. Det er i hvert fald, hvad Abraham vurderer.

Når vi ophøjer vores levestandard til en ret, der fritager os for at tage hånd om andre, der ikke har de samme gode vilkår som os, minder vi om den rige mand og hans brødre. Det betyder næppe, at vi får den samme skæbne som den afdøde rigmand, når vi dør, for vi er stadig elsket af Gud. Men det vil være ualmindelig dumt af os ikke at bruge lignelsen til at reflektere over vores liv. Gør vi det, formår vi måske at se lidt længere end til vores egen næsetip eller navle, så vi får øje på andres nød og behov.

Det skal ikke få os til at forsage verden i et forsøg på at gøre os fortjent til Guds kærlighed. Den har vi som sagt allerede. Hjælp ydes også bedst i fællesskab, og selvom vi må give afkald på noget, kan det, vi gør til fælles gavn, sagtens bringe andet med sig, der har endnu større værdi for både os selv og andre; ja, for samfundet. Så det, vi gør klogest i, når vi har fundet ud af, at der findes andre mennesker med behov for støtte, hjælp og kærlighed, er at engagere os i deres ve og vel. Det kan vi ikke gøre uafbrudt, for dels skal vi også slappe af ind imellem og dels har vi beklageligvis stadig

noget til fælles med rigmanden. Men *når* vi ind imellem lægger vores selvoptagethed fra os og vender os mod næsten, virkeliggør vi apostlen Johannes' ord om, at *vi* elsker, fordi Gud elskede os først.

Amen.